KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2030

Lapset, nuoret, työikäiset lautakunta 11.11.2025, §13
Ikäihmiset ja vammaiset lautakunta 12.11.2025, §19
Aluehallitus (iltakoulu) 18.11.2025
Vammaisneuvosto 20.11.2025, §34
Aluehallitus 2.12.2025, §242
Nuorisovaltuusto 8.12.2025, §39
Vanhusneuvosto 9.12.2025, §18
Aluevaltuusto 11.12.2025, §83

KEUSOTE.FI

Sisällysluettelo

1. Johdanto
    1. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma
    2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osana palveluketjuja
    3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintatyön ohjaavat periaatteet
2. Hyvinvoinnin tila Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella
    1. Käytetyt tilastot
    2. Hyvinvoinnin tila
        1. Lapset, nuoret ja lapsiperheet
        2. Työikäiset
        3. Ikääntyneet
3. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026-2030 painopisteet, tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit
    1. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026-2030 painopisteet ja tavoitteet
    2. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen osallisuusohjelma 2026-2030
    3. Alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2026-2030
4. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026-2030 toimenpano ja raportointi
5. Liitteet

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

1. Johdanto

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

1.1. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma

- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2030 luo tavoitteet alueelliselle yhdyspintatyölle, jonka tavoitteena on tuottaa hyvinvointi- ja terveyshyötyä alueen asukkaille. Hyvinvointisuunnitelma perustuu lakiin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä (612/2021, §7), jonka mukaan
  - Hyvinvointialueen on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet.
  - Hyvinvointialueen on seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
  - Hyvinvointialueella on raportoitava asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä aluevaltuustolle vuosittain; alueellinen hyvinvointikertomus.
  - Hyvinvointialueella on valmisteltava aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.
- Hyvinvointisuunnitelmassa määritellään, mitä hyvinvointialue tekee yhdessä muiden toimijoiden kanssa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman lähtötason tietona on laaja tietopohja. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman valmistelusta ja toimeenpanosta vastaa alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä, jonka työ on ennakoivaa, monitoimijaista ja yhteensovittavaa. Ryhmässä on monialainen edustus hyvinvointialueen hyte-toimijoista.
- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma täydentää ja tukee yhdyspintakumppaneiden omaa hyvinvointityötä sekä paikallisia hyvinvointisuunnitelmia.
- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma sisältää Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen Osallisuusohjelman sekä alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman.
- Alueellisen hyvinvointisuunnitelman toteutumista raportoidaan vuosittain alueellisen hyvinvointikertomuksen avulla.

1.2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osana palveluketjuja

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on osa jokaista palveluketjua, sen läpileikkaavana periaatteena
  - Varhaisessa ennaltaehkäisevässä tuessa
  - Hoidossa, kuntoutuksessa ja tuessa perustasolla
  - Hoidossa, kuntoutuksessa ja tuessa erityistasolla
- Monialaisuus ja kumppanuus on toteutuksessa keskeistä
  - Palveluketju kattaa myös muut toimijat ja ulottuu esim. kouluihin, liikunta- ja kulttuuripalveluihin, järjestöihin ja yrityksiin
- Asukas, asiakas ja potilas on aktiivinen osallistuja
  - Oma rooli, tiedonsaanti, vaikuttaminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumista seurataan määritetyin mittarein (Hyte-tietopohja, hyte-kerroin ym.)

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

LASTEN JA NUORTEN PALVELUKETJU

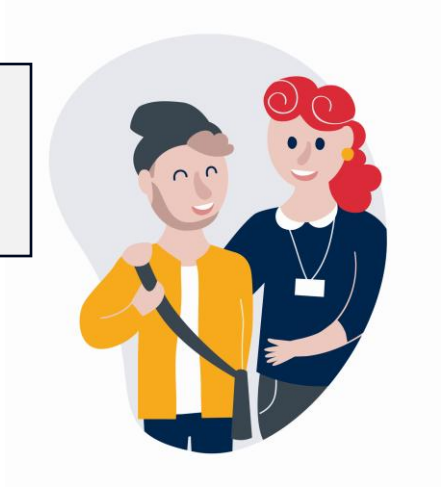

Asiakasohjaus

Varhaisen tuen toimintamallit, esim. Messiin-malli

Ohjaus, neuvonta, palvelutarpeenarviointi

Verkostoyhteistyö: järjestöt, yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat, kunnat ym.

Perhekeskuspalvelut:
Äitiys- ja lastenneuvola, ehkäisyneuvola, opiskeluhuoltopalvelut, kohtaamispaikkatoiminta, perheneuvola- ja nuorisoasemapalvelut, lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, perhesosiaalityö, ammatillinen tukihenkilötyö, perheoikeudelliset palvelut

Lastensuojelu:
Avohuolto, sijaishuolto

Sosiaali- ja kriisipäivystys,
Sosiaalipäivystys, kriisipäivystys, Ankkuritoiminta ym.

Digipalvelut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Varhaiskasvatus, perusopetus, oppilaitokset, kulttuuri- ja liikuntatoimi, järjestöt, Kela, nuorisotyö ym.

Perusterveydenhuollon ja vammaispalvelut: (mm. pitkäaikais/akuutit sairaudet, mipä, lääkinnällinen kuntoutus, sth, keva-asumispalvelut, päivätoiminta, kuljetuspalvelut jne.)

Erikoissairaanhoidon palvelut: esim. psykiatria, mielenterveys- ja päihde, kehitysvammapoliklinikka, somatiikka ym.

Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja tunnistaminen

Hoito, tuki ja kuntoutus perustasolla

Hoito, tuki ja kuntoutus erityistasolla

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

TYÖIKÄISTEN PALVELUKETJU

Asiakasohjaus

Yleinen palvelujen ja omahoidon ohjaus ja neuvonta. Hoidon tarpeen arviointi

Sosiaalipalvelujen ohjaus ja neuvonta, palvelutarpeenarviointi, taloudellinen tuki (täydentävä ja ennakoiva toimeentulotuki ja sosiaalinen luototus)

Kumppanuusyhteistyö; järjestöt, yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat, kunnat ym.

Aikuissosiaalityö: jälkihuolto, sosiaalinen kuntoutus, vammaisten työ- ja päivätoiminta, mipä asumisen palvelut, maahanmuuttajapalvelut

Työ- ja toimintakyvyn edistämisen palvelut mm. Työ- ja työhön valmennus, ammatillinen tukihenkilötoiminta, kuntouttava työtoiminta

Sosiaali- ja kriisipäivystys, Sosiaalipäivystys, kriisipäivystys

Digitaaliset palvelumuodot

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Sairauksien ennaltaehkäisy, -hoito ja kuntoutus

Valtio, kunnat ja 3. sektori: Ammatillinen koulutus ammatinvalinta ja urapalvelut, kulttuuri- ja liikuntatoimi, järjestötoiminta, Kela

Työterveys -huolto

Perusterveydenhuollon palvelut (mm. pitkäaikaissairaudet, akuutit sairaudet, mielenterveys- ja päihdepalvelut, hoitotarvikkeet, lääkinnällinen kuntoutus, suun terveys, seulontapalvelut, rokotukset)

TE palvelut Työnhaku, työkokeilut ja –harjoittelut

Erikoissairaanhoidon palvelut (esim. kirurgia, psykiatria, synnytykset)

Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja tunnistaminen

Hoito, tuki ja kuntoutus perustasolla

Hoito, tuki ja kuntoutus erityistasolla

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUKETJU

Asiakasohjaus

Ohjaus ja neuvonta, mm. lähineuvontapisteet, terveydenhuollon omatiimit

Ohjaus, neuvonta ja ensiarviointi, palvelutarpeen arviointi, palvelujen koordinaatio ja asiakkaalle parhaan palvelukokonaisuuden muodostaminen

Verkostoyhteistyö: järjestöt, yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat, kunnat ym.

Kotona asumista tukevat palvelut: Tukipalvelut, kuntoutus, kuntouttava päivätoiminta, omaishoito, geriatrinen keskus (mm. muistikoordinaattorit), kotihoito, lyhytaikaiset asumispalvelut, terveydenhuollon palvelut (mm. lääkärin palvelut kotihoidon asiakkaille)

Sosiaali- ja kriisipäivystys, Sosiaalipäivystys, kriisipäivystys

Ikääntyneiden asumispalvelut Kotiutus-ja kuntoutustoiminta, yhteisöllinen ja ympärivuorokautinen asuminen

Digipalvelut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kuntien hyvinvoinnin edistäminen, tontti –ja kaavoitus

Perusterveydenhuollon palvelut: mm. akuutit sairaudet, pitkäaikaissairaudet, mielenterveys- ja päihdepalvelut, lääkinnällinen kuntoutus, suun terveys

Erikoissairaanhoidon palvelut

Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja tunnistaminen

Kotona asumisen tukeminen tuen, kuntoutuksen ja hoidon avulla

Hoito, tuki ja kuntoutus erityistasolla

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

1.3. Alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjaavat periaatteet yhdyspintatyöhön

Tiedolla johtaminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen perustuu tietoon pohjautuvaan suunnitelmalliseen työhön ja päätöksentekoon.

Ajankohtaisen tiedon jakaminen ja sen pohjalta ennakointi ja varautuminen esim. palvelutarpeen muutoksiin

Koulutus ja viestintä

Yhteisillä koulutuksilla ja työpajoilla tuotetaan tietoa ja kehitetään toimintaa laaja-alaisesti kaikkien toimijoiden kesken. Yhteisesti sovitulla viestinnällä tiedotetaan kattavasti alueen asukkaista ja tuetaan alueen toimijoiden yhteistä työtä

Puheeksiottaminen

Huolet tulee ottaa puheeksi kunnioittavasti - siellä, missä ne ilmenevät ja silloin kun ne ilmenevät. Arvostava puheeksiottaminen tähtää yhteistyöhön. Syyttely ei edistä yhteistyötä.

Osallisuuden tukeminen ja avoimesti yhdessä toimiminen

Yhteistyö edellyttää vuoropuhelua. On tärkeää kuunnella ja tulla kuulluksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee tapahtua avoimessa yhteistyössä, joka tukee osallisuutta.

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

2. Hyvinvoinnin tila Keski-Uudellamaalla

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

HYVINVOINTIALUEEN VÄESTÖRAKENNE

207 070

ALLE 18-VUOTIAAT 20% ↓

YLI 65-VUOTIAAT 21% ↑

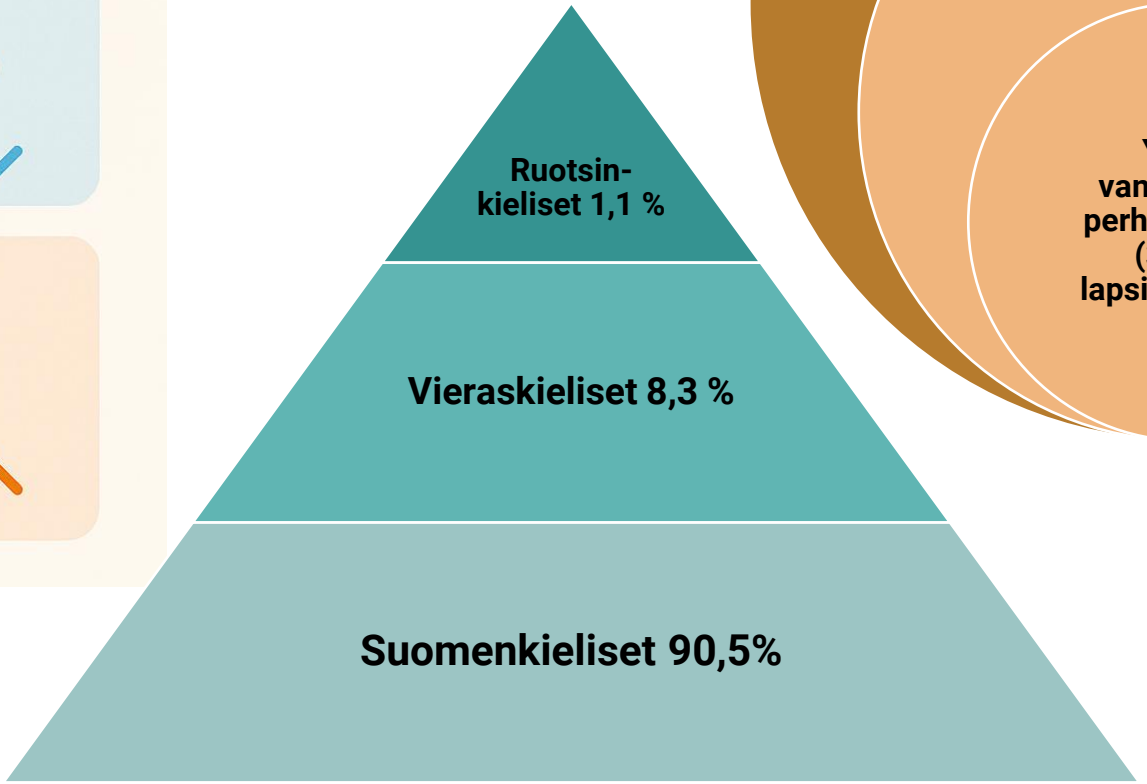

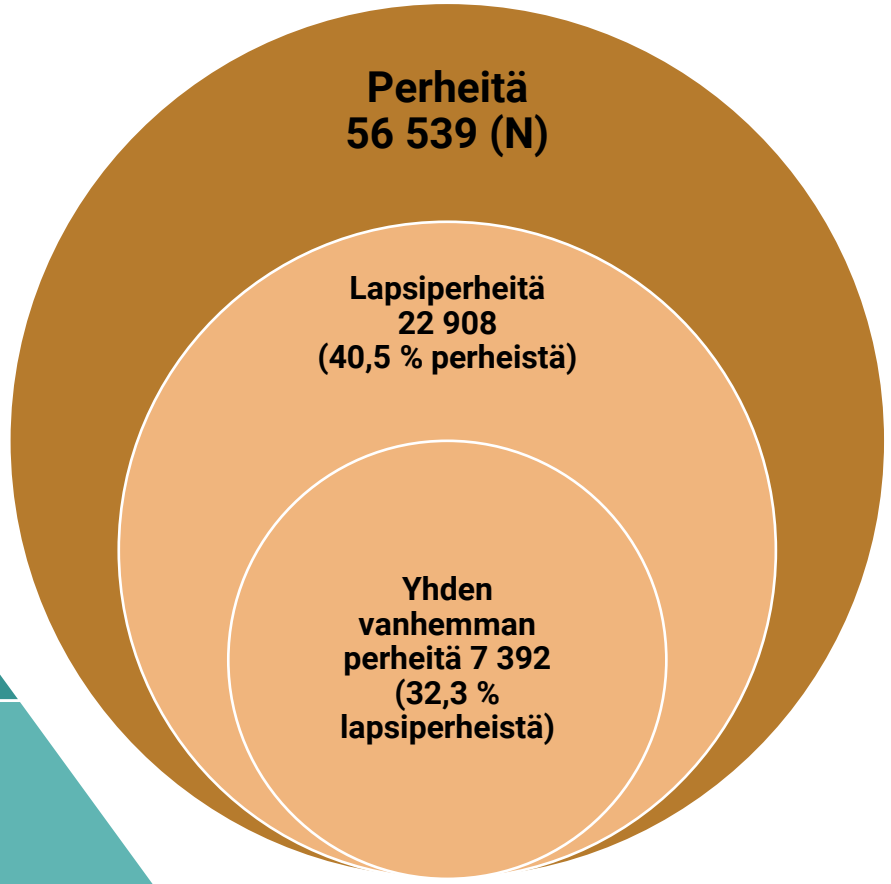

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (8.-9. lk) [1]	
Keusote: 22 %	Koko maa: 22 %
Pojat: 10 %	Tytöt: 34 %

Terveyttä edistäviä elintapoja (8.-9. lk) [2]	
Keusote: 12 %	Koko maa: 13 %
Pojat: 16 %	Tytöt: 8 %

Harrastaa jotain ainakin kerran viikossa (8.-9. lk) [3]	
Keusote: 81 %	Koko maa: 80 %
Pojat: 81 %	Tytöt: 81 %

Energiajuomien käyttö (8.-9. lk) [4]	
Keusote: 10 %	Koko maa: 10 %
Pojat: 11 %	Tytöt: 8 %

Kokee terveytensä keskikertaiseksi tai huonoksi (8.-9. lk) [5]	
Keusote: 22 %	Koko maa: 22 %
Pojat: 14 %	Tytöt: 29 %

Nikotiinipussien käyttö (8.-9. lk) [6]	
Keusote: 6 %	Koko maa: 6 %
Pojat: 9 %	Tytöt: 3 %

Sähkösavukkeiden käyttö (8.-9. lk) [7]	
Keusote: 7 %	Koko maa: 5 %
Pojat: 5 %	Tytöt: 8 %

Ylipaino ja lihavuus (13-16 v.) [8]	
Keusote: 22,6 %	Koko maa: 23,5 %
Pojat: 27,6 %	Tytöt: 17,4 %

1) Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista, v. 2025
2) Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori, % 8. ja 9. luokan oppilaista, v. 2025
3) Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista, v. 2025
4) Juo energiajuomaa lähes päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista, v. 2025
5) Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista, v. 2025
6) Käyttää nikotiinipusseja päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista, v. 2025
7) Käyttää sähkösavukkeita päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista, v. 2025
8) Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla

Lähde: Kouluterveyskysely 2025, THL (kohdat 1-7) & FinLapset rekisteriseuranta, THL (kohta 8)

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Hyvinvoinnin tila Työikäiset

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Psyykkinen kuormittuneisuus [1]	
Keusote: 17,3 %	Koko maa: 19,8 %
Miehet: 17,8 %	Naiset: 16,8 %

Taloudelliset haasteet [2]	
Keusote: 29,6 %	Koko maa: 28,4 %
Miehet: 26,7 %	Naiset: 32 %

Työssä jaksaminen [3]	
Keusote: 28,3 %	Koko maa: 25,4 %
Miehet: 28,8 %	Naiset: 27,9 %

Lähisuhdeväkivalta [4]	
Keusote: 11,2 %	Koko maa: 9,5 %
Miehet: 10,4 %	Naiset: 12 %

Liikkuminen [5]	
Keusote: 53,6 %	Koko maa: 55,9 %
Miehet: 44,3 %	Naiset: 61,5 %

Lihavuus [6]	
Keusote: 29,5 %	Koko maa: 25,5 %
Miehet: 25,9 %	Naiset: 32,8 %

Koettu terveys [7]	
Keusote: 32,7 %	Koko maa: 33,2 %
Miehet: 30,7 %	Naiset: 34,4 %

Menetetyt elinvuodet (PYLL)		
Keusote:	**Miehet:**	**Naiset:**
1) Itsemurhat	1) Itsemurhat	1) Rintasyöpä
2) Alkoholi	2) Alkoholi	2) Alkoholi
3) Huumeet	3) Huumeet	2) Huumeet

1) Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet (%) 20 - 64-vuotiaat, v. 2024
2) Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%) 20 - 64-vuotiaat, v. 2024
3) Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%) v. 2024
4) Fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden osuus (%) 20 - 74-vuotiaat, v. 2024
5) Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%) 20 - 64-vuotiaat, v. 2024
6) Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m2) (%) 20 - 64-vuotiaat, v. 2024
7) Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%) 20 - 64-vuotiaat, v. 2024

Lähde: Terve Suomi 2024 –kyselytutkimus, THL & PYLL-raportti 2018-2022, FCG

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Hyvinvoinnin tila
Ikääntyneet

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Psyykkinen kuormittuneisuus [1]	
Keusote: 11,6 %	Koko maa: 9,7 %
Miehet: 9,8 %	Naiset: 12,8 %

Taloudelliset haasteet [2]	
Keusote: 11,6 %	Koko maa: 9,8 %
Miehet: 12 %	Naiset: 11,4 %

Koettu yksinäisyys [3]	
Keusote: 11,4 %	Koko maa: 9,7 %
Miehet: 10,3 %	Naiset: 12,2 %

Lähisuhdeväkivalta [4]	
Keusote: 11,2 %	Koko maa: 9,5 %
Miehet: 10,4 %	Naiset: 12 %

Liikkuminen [5]	
Keusote: 62,3 %	Koko maa: 64,6 %
Miehet: 58,2 %	Naiset: 65,1 %

Lihavuus [6]	
Keusote: 24,1 %	Koko maa: 22,2 %
Miehet: 21,1 %	Naiset: 26,2 %

Koettu terveys [7]	
Keusote: 46,3 %	Koko maa: 47,3 %
Miehet: 46,2 %	Naiset: 46,3 %

1) Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet (%) 65 v. täyttäneet, v. 2024
2) Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%) 65 v. täyttäneet, v. 2024
3) Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet, v. 2024
4) Fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden osuus (%) 20-74 vuotiaat, v. 2024
5) Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%) 65 v. täyttäneet, v. 2024
6) Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m2) (%) 65 v. täyttäneet, v. 2024
7) Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%) 65 v. täyttäneet, v. 2024

Lähde: Terve Suomi 2024 –kyselytutkimus, THL

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Yhteenveto hyvinvoinnin tilasta

- Hyvinvointialueen väestö kasvaa; lasten / nuorten osuus pienenee ja ikääntyneiden kasvaa
- Lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin liittyy haasteita, esim. joka kolmas yläkouluikäinen tyttö kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta
- Haasteita ravitsemukseen ja päihteisiin liittyen; aamupalan ja koululounaan syöminen sekä nikotiinipussit ja sähkösavukkeet
- Ylipainoon ja lihavuuteen liittyvät haasteet koko väestön osalta
- Työikäisillä psyykkinen kuormittuneisuus ja työssä jaksaminen haasteina
- Aikuisväestön taloudellisten haasteet kasvussa; työttömien työnhakijoiden määrä sekä perustoimeentulotukea saavien määrä kasvussa
- Lähisuhdeväkivallan lisääntyminen aikuisväestössä
- Ikääntyneiden osalta koettu yksinäisyys

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

3. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2030

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

3.1. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2030 painopisteet ja tavoitteet

Painopisteet
(strateginen suunta, johon halutaan keskittyä)

Tavoitteet
(mitattava tai selkeästi määritelty päämäärä, joka tukee painopistettä)

Toimenpiteet
(käytännön keinot ja teot, joilla tavoite saavutetaan)

Mittarit
(miten toimenpiteiden vaikuttavuutta ja tavoitteiden toteutumista seurataan)

Alueelliset painopisteet yhdyspintatyölle

Alueelliset tai paikalliset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Painopiste	Tavoite	Toimenpide (esim.)	Mittari (esim.)	Vastuu
1. Asukkaille hyvät arjen rutiinit (Edistetään asukkaiden fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja kulttuurista aktiivisuutta tukemalla arjen rutiineja, elintapoja ja kulttuuriosallistumista)	Alueellisen elintapaohjauksen kehittäminen yhdyspinnoilla	• Elintapaohjauksen viitekehyksen toimeenpano jatkuu • Digitaaliset hoitopolut OmaKeusotessa	• Elintapaneuvonnan toteutuminen tyypin 2 diabetesriskissä oleville Käypä hoito-suositusten mukaisesti, hyte-kerroin • Vaikuttavuusmittarit	
	Osallisuuden sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen	• Hyvinvointialueen osallisuusohjelman päivittäminen osana alueellista hyvinvointisuunnitelmaa	• Hyvinvointialueen osallisuusohjelman mittarit	
	Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelmallinen integrointi hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteisiin	• Alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman hyväksyminen osana alueellista hyvinvointisuunnitelmaa ja sen toimeenpano	• Kulttuurihyvinvointi-suunnitelman mittarit	

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuu
2. Asukkaille turvallinen arki	Vähennetään kotitapaturmia ja ehkäistään kaatumisia	• Kaatumisen ennaltaehkäisyn toimintamallin toimeenpano jatkuu	• Lonkkamurtumat 65-vuotta täyttäneillä, hyte-kerroin	
	Ehkäistään väkivaltaa / lähisuhdeväkivaltaa ja koulukiusaamista	• Rakenteiden luominen hyvinvointialueelle väkivallan ehkäisytyöhön • Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn avainhenkilökoulutusten jatkaminen • Palvelupolut OmaKeusoteen	• Alueelliset työryhmät luotu hyvinvointialueelle • THL:n lähisuhdeväkivallan mittarit • Pidetyt avainhenkilökoulutukset • OmaKeusoteen viedyt palvelupolut	
	Vahvistetaan turvallisuuden tunnetta eri ikäryhmissä	• Koulutukset ja materiaalit arjen turvallisuuteen sekä omatoimiseen varautumiseen liittyen	• Pidetyt koulutukset	
	Vähennetään päihteiden käyttöä	• Alueellisen ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön suunnitelman päivittäminen • Digitaaliset hoitopolut OmaKeusotessa	• Alueellisen päihde- ja riippuvuustyön suunnitelman mittarit • Alkoholin mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski, hyte-kerroin	

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuu
3. Asukkaiden mielen hyvinvoinnin ja työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen (Tuetaan asukkaiden mielen hyvinvointia sekä työ-, toiminta- ja oppimiskykyä vahvistamalla elintapoja, resilienssiä*) ja palvelujen saavutettavuutta) *) Resilienssiä voidaan vahvistaa esim. mielen hyvinvoinnin tukemisella, sosiaalisten verkostojen ja osallisuuden vahvistamisella, elintapaohjauksella ja palvelujen saavutettavuudella sekä digitaitojen ja kansalaistaitojen kehittämisellä	Vahvistetaan asukkaiden mielen hyvinvointia	• Elintapaohjauksen viitekehyksen toimeenpano • Palvelujen väliin jäävien tunnistaminen ja nivelvaiheiden vahvistaminen; palvelupolut • Digituen ja -palvelujen hyödyntäminen palvelujen saavutettavuuden parantamisessa	• Lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, hyte-kerroin • Kouluterveydenhuollon 8-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, hyte-kerroin • Kansalliset mielen hyvinvointia kuvaavat mittarit, THL	
	Tuetaan asukkaiden työ-, toiminta- ja oppimiskykyä	• TE-palvelujen yhteistyö kuntoutuspalvelut ja mielenterveyden tukipalvelut • Palvelujen väliin jäävien tunnistaminen ja nivelvaiheiden vahvistaminen; palvelupolut • Digituen ja -palvelujen hyödyntäminen palvelujen saavutettavuuden parantamisessa	• Työttömien toteutuneiden terveystarkastusten osuus, hyte-kerroin • Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64 vuotiaat, hyte-kerroin • Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttämyyseläkettä saavat 18-34 vuotiaat, hyte-kerroin	

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

3.2. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen Osallisuusohjelma

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Osallisuus on kuulumista ja kuulluksi tulemista. Osallinen ihminen kokee olevansa merkityksellinen osa kokonaisuutta. Hän tulee kuulluksi itsenään ja vaikuttaa elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin.

Neljä osallisuuden näkökulmaa

Osallisuus tiedonsaannissa

- Ymmärrettävä kieli
- Ajantasainen, monipuolinen tiedottaminen
- Omahoito, itseasiointi
- Ohjaus ja neuvonta
- Saavutettavuus

Osallisuus palvelutilanteessa

- Kohdatuksi ja kuulluksi tuleminen
- Asiakaspalaute
- Asiakkaan oma vastuun huomioiminen
- Vaikuttaminen omassa palvelussa
- Palvelujen tasavertaisuus
- Vertaistuki

Osallisuus Kehittämisessä

- Asukaskehittäjät, asiakasraadit, kokemusasiantuntijat
- Palautteet ja aloitteet
- Järjestöyhteistyö
- Ajantasainen tiedonkeruu
- Kokeileva kulttuuri

Osallisuus päätöksenteossa

- Puntaroivat asukas- ja henkilöstöpaneelit
- Vaikuttamistoimi-elimet
- Aloitteet

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Osallisuuden sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen huomioiden erityisryhmien tarpeet		
Tavoite	**Toimenpide**	**Mittarit**
Edistetään osallisuutta tiedonsaannissa	Ulkoisten hyte-verkkosivujen ylläpito	Kävijämäärät (N)
Edistetään osallisuutta palvelutilanteessa	Huolen puheeksi –koulutukset Asiakaskokemuksen mittaaminen ja hyödyntäminen Dialogisten verkostoneuvonpitojen hyödyntäminen asiakastilanteissa Kettuluuta-toiminta	Koulutuksiin osallistuneet (N) Asiakaspalaute NPS Väittämien %-osuudet Kaikki Keusoten palvelut saavat asiakaspalautetta Roidun kautta Veko-toiminnan mittarit
Edistetään osallisuutta kehittämisessä	Asukaskehittäjätoiminta Kettuluuta-toiminta Hehku-toimintamalli	Asukaskehittäjätoiminnan mittarit
Edistetään osallisuutta päätöksenteossa	Asukas- ja henkilöstöpaneelit	NPS ja Osallistujat (N)

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

3.3. Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Kulttuurihyvinvointi

- Kulttuurihyvinvointi tarkoittaa yksilön ja yhteisön kokemaa hyvinvointia, joka syntyy kulttuuriseen toimintaan osallistumisesta, kulttuurin kokemisesta ja sen tuottamisesta.
- Kattaa sekä psyykkisen, sosiaalisen että henkisen hyvinvoinnin ulottuvuudet, ja se voi ilmetä esimerkiksi:
  - Osallisuuden kokemuksena: Mahdollisuus osallistua kulttuuritoimintaan vahvistaa yhteisöllisyyttä ja identiteettiä.
  - Elämänlaadun parantumisena: Kulttuuri tuo merkityksellisyyttä, iloa ja inspiraatiota arkeen.
  - Terveyden tukemisena: Kulttuurinen osallistuminen ennaltaehkäisee sairauksia ja yksinäisyyttä, lievittää stressiä ja edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia.
  - Yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden edistämisenä: Kulttuurihyvinvointi kuuluu kaikille, ja sen toteutuminen edellyttää esteettömiä ja saavutettavia palveluja.

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Tavoite	Alatavoitteet / Toimenpiteet	Mittarit	Vastuu	Huom!
Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelmallinen integrointi hyvinvointialueen rakenteisiin	Sisällytetään kulttuurihyvinvointi osaksi alueellista hyvinvointisuunnitelmaa	• Osana alueellista hyvinvointisuunnitelmaa k/e	Keusote	
	Toimitaan monialaisessa kulttuuriverkostossa • Määritetään kuntien ja Keusoten yksikkökohtaiset yhdyshenkilöt ja perustetaan alueellinen kulttuuriverkosto • Kulttuuritietoisuuden lisääminen; kulttuurin tapahtumakalenterit ja kansallinen kulttuuripankki • Koulutus- yms. tapahtumat kulttuuritietoisuuden lisäämiseksi • Viestitään kulttuurihyvinvoinnista saavutettavasti ja esteettömästi • Varmistetaan kulttuurihyvinvointipalvelujen saatavuus ja saavutettavuus; poistetaan osallistumisen esteitä	• Alueellinen kulttuuriverkosto perustettu k/e • Kansallisen kulttuuripankin mittarit (?) • Koulutukset tms. tapahtumat • Viestinnän mittarit, esim. Keusote • Kaikukortti-mittarit	Keusote, kunnat, III sektori	
	Tunnistetaan kulttuurihyvinvoinnin kannalta keskeiset palvelupolut ja kuvataan ne.	• Kuvatut palvelupolut k/e, N	Alueellinen kulttuuri-verkosto	
	Integroidaan kulttuurihyvinvointi osaksi sote-palveluja: • Tunnistetaan ja ohjataan asiakkaita hyvinvointia tukeviin kulttuuripalveluihin • Raportoidaan kulttuurihyvinvointisuunnitelman toteutumisesta vuosittain alueellisessa hyvinvointikertomuksessa	• Kuvatut palvelupolut k/e, N • Toteutuneet tapahtumat ja osallistujat, N • Raportointi alueellisessa hyvinvointikertomuksessa k/e	Keusote, kunnat, III sektori	

4. Toimeenpano ja seuranta

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Hyvinvointisuunnitelman toimeenpano ja seuranta

- Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä vastaa suunnitelman toimeenpanosta, seurannasta ja raportoinnista
- Tavoitteiden toteutumisen raportointi ja niiden mahdollinen tarkentaminen tehdään vuosittain osana alueellista hyvinvointikertomusta
- Vuosittaiset hyte-painopisteet sovitaan hyte-neuvotteluissa siten, että ne tukevat alueellisen suunnitelman painopisteitä
- Alueellisen hyvinvointisuunnitelman kohdennetut suunnitelmat osaltaan täydentävät ja tarkentavat tavoitteita ja toimenpiteitä, esim. palveluketjuittain

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

5. Liitteet

- Alueellinen hyvinvointikertomus 2020-2024
- Hyvinvoinnin tilan tietolähteet
- Valmistelun tiekartta

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Liite 1.: Alueellinen hyvinvointikertomus 2026-2030

- Alueellinen hyvinvointikertomus 2020-2024 (Keusote valtuusto 12.6.2025, §58)
- Hyvinvoinnin tilan kuvauksessa tietolähteinä käytetty mm.:
  - Kouluterveyskysely 2025, THL
  - Terve Suomi 2024, THL
  - Kansallinen terveysindeksi 2019-2023, THL
  - FinLapset –rekisteriseuranta, THL
  - PYLL-raportti 2018-2022, Keusote (FCG)
  - Väestörakenne, Tilastokeskus

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Liite 2. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026-2030 valmistelu

- Alueellisen hyvinvointisuunnitelman valmisteluun ovat osallistuneet useat eri toimijat, jotka osaltaan vastaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä:
  - Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
  - Hyvinkään kaupunki
  - Järvenpään kaupunki
  - Mäntsälän kunta
  - Nurmijärven kunta
  - Pornaisten kunta
  - Tuusulan kunta
  - Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry, Keski-Uudenmaan Järjestöneuvottelukunta, Hyvinkään Yhdistykset ry.
  - Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
  - HUS
  - Laurea-ammattikorkeakoulu
  - Hyvinkään ev.lut seurakunta
- Alueellista hyvinvointisuunnitelmaa on työstetty alueellisissa työpajoissa hyte-toimijoiden, Keusoten asukaskehittäjien, Keusoten henkilöstön sekä muiden toimijoiden kanssa.

KEUSOTE
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Liite 3.: Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026-2030 tiekartta

12.9.2024 Työpaja

PYLL 2018-2022, FCG

Kansallinen terveysindeksi 2019-2022, THL

Alueellisen hyvinvointi-suunnitelman tavoitteiden tarkastelu

Alueen johdon foorumi 16.1.2025

Alueelliset hyte-painopisteet 2025-2026

Suuntaviivat uuden alueellisen hyvinvointi-suunnitelman valmistelulle

Järjestö-treffit 2025

Järvenpää, 5.3.2025

Nurmijärvi, 18.3.2025

Tuusula, 1.4.2025

Mäntsälä, 3.4.2025

Hyvinkää, 9.4.2025

- Laurean opiskelijat 5.3.2025
- Nurmijärven esiopetusikäisten ajatukset hyvinvointiin liittyen 4/2025

Alueellinen hyvinvointi-kertomus 2020-2024

Kehitys- ja tulevaisuuslautakunta 7.5.2025 (§ 7)

Aluehallitus 13.5.2025 (§ 102)

Aluevaltuusto 12.6.2025 (§ 58)

- THL Kansallinen terveysindeksi 2023
- Terve Suomi 2024, THL

Aluehyte työpaja 27.8.2025

Linjaukset alueellisen hyvinvointisuunnitelman valmistelulle

Paikallisten painopisteiden esittely

Työpajat asukas-kehittäjät (23.10.) ja ~~Keusoten henkilöstö (11.11.)~~

- Kouluterveys-kysely 2025, 17.9.2025 (THL)
- Laurean opiskelijat 30.9.2025

Keusoten vaikuttamis-toimielimet, lautakunnat, hallitus; työpajat / iltakoulut

11.11. LNT-ltk

12.11. IV-ltk

18.11. AH iltakoulu

20.11. Vammaisneuv.

25.11. AH

4.12. AV valm.kokous

8.12. Vanhusneuv.

9.12. NuVa

11.12. Aluevaltuusto

Hyväksyntä 12/2025

- Alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelun työpaja 8.10.2025

KEU

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Hyvinvointia yhdessä

KEUSOTE.FI

Hyvinvointia yhdessä

KEUSOTE.FI